

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-850

19.10.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Næringsliv

Manglende opplysninger om tidligere reparasjon – fal. § 8-1 fjerde ledd.

Etter en brann i forsikret gravemaskin sommeren 2020 mottok sikrede et kondemneringsoppgjør på kr 580 000. Selskapet overtok den brannskadde gravemaskinen og solgte vraket for kr 65 000. Et halvt år etterpå reklamerte kjøper av vraket fordi rototiltten var defekt. Ved undersøkelse ble det avdekket at to tenner i tannkransen var brukket, hvorav kun én lå inne i tannkransen. Det ble avdekket at én tann hadde brukket i 2018, og at sikrede da hadde fått utført en reparasjon i form av at rototiltten ble snudd 180 grader slik at belastningen ble mindre og rototiltten fortsatt fungerte. I samtaler med takstmann før oppgjøret hadde sikrede opplyst om at gravemaskinen var i god stand og uten kjente feil og mangler. Selskapet mente sikrede hadde gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger i skadeoppgjøret og krevde tilbakebetalt utbetalt erstatning og sa opp sikredes forsikringer. Sikrede var uenig og anførte at han ikke husket den aktuelle reparasjonen. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 564 000 (selskapets tilbakebetalingskrav)

Saksfremstilling

Saken gjelder selskapets krav om tilbakebetaling av utbetalt erstatningsoppgjør med henvisning til at sikrede har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd.

I juli 2020 oppstod det brann i sikredes gravemaskin. Sikrede meldte om skaden påfølgende dag. I skademeldingsskjemaet var det ikke spørsmål om kjøretøyets tilstand før brannen. På grunn av stor arbeidsmengde og lang reisevei ble gravemaskinen ikke besiktiget av selskapets takstmann, men erstatningstilbud ble gitt på bakgrunn av opplysninger og bilder fra sikrede. Skaden var så stor at det ble besluttet at det ikke var regningssvarende å reparere den. Videre ble det avtalt at vraket skulle tilfalle selskapet.

Sikrede skal ha opplyst til takstmann at gravemaskinen var i god stand og uten kjente feil og mangler før brannen. Sikrede skal ha ment at markedsverdien kunne være kr 650 000–700 000. Sikrede ble etter noe kontakt mellom partene tilbudt kr 580 000 i erstatning mot at selskapet overtok vraket. Sikrede godtok dette samme dag som tilbudet ble gitt. Selskapet har opplyst at man kom frem til summen basert på markedsverdi, og det ble fremlagt en verdivurderingsrapport av 31.8.20 hvor det fremgikk at pris for nytt tilsvarende kjøretøy var kr 1 500 000. Gravemaskinen var fra 2011. Det var krysset av for "normal" på teknisk bedømmelse, hvor alternativene var "god", "normal" og "dårlig". Feltene for "Rotortilt" og "puskuffe" var åpne/ikke utfylt. Det var heller ikke oppført noen beløp for "dokumenterte påkost – ekstrautstyr" eller "mangler og dokumenterte defekter". De eneste beløpene som fremgikk var pris for nytt tilsvarende kjøretøy og brutto og netto erstatning, som begge var satt til kr 580 000.

Selskapet solgte vraket til ny eier i september/oktober 2020 for kr 65 000. I avtalen var det opplyst at kjøretøyet overtas "som det står i besiktiget stand". Gravemaskinen ble hentet av ny eier 1.10.20. Rototilten ble etter det opplyste demontert før kjøretøyet ble fraktet bort.

I mars 2021 leide ny eier inn en mekaniker som skulle flytte rototilten fra den aktuelle gravemaskinen over til en annen gravemaskin. Det er uklart hvordan rototilten ble oppbevart fra ny eier overtok denne høsten 2020 til den ble montert på ny gravemaskin i mars 2021. Etter montering på den nye gravemaskinen ble det oppdaget at rototilten ikke gikk rundt. Ved nærmere undersøkelser fant man at to tenner var brukket, hvorav kun den ene lå igjen inne i svingkransen i to deler. Ny eier kontaktet deretter takstmann 23.3.21 og ba om prisavslag som følge av at rototilten var defekt.

Takstmann kontaktet 23.4.21 utreder i selskapet og ga uttrykk for at sikrede "helt klart [har] holdt tilbake opplysninger om feil på maskin som har stor innvirkning på verdi".

Utreder var våren og sommeren 2021 i kontakt med både ny eier av gravemaskinen og servicetekniker som hadde utført servicer på gravemaskinen i sikredes eiertid, samt mekaniker som hadde montert rototilten på ny gravemaskin.

Teknisk undersøkelse ble gjort i mai 2021. Av rapporten fremgikk det at de to metalledene som stammer fra tann nummer to ble funnet inne i girboksen. Det ble vist til at det var ripespor på både girboksen og girhjulet, og det ble derfor konkludert med at rototilten var kjørt gjentatte ganger med metalledene liggende inni:

Det ble funnet små metalleder jevnt fordelt rundt både girhjulet og skruen. Dette viser at rototilten har vært kjørt med en større skade over noe tid. Siden mekanismen er smurt med fett vil ikke metalleder forflytte seg uten at rototilten brukes.

Undersøkelsen av girhuset avdekket klare ripespor som klart viser at rototilten har vært kjørt med metalleder i fett. I overgangen mellom skruen og girhjulet var det til dels store skader i metallet i girhuset. Disse skadene er etter undertegnendes mening for store til at de små metalledene kan ha forårsaket dem. Kun en relativt stor metalled (tanndel) kan ha laget såpass store skader i girhuset. Antall skader i girhuset indikerer også at rototilten har vært kjørt gjentatte ganger med en stor metalled liggende i overgangen. De avrundede skadene på de to tanndelene som ble funnet i rototilten gjør at det sannsynligvis er disse som har ligget an mot girhuset.

Ut fra rapporten kan man lese at det vil være mulig å bruke rototilten når det mangler én tann, men at det kan være vanskelig å bruke den om det mangler to tenner:

Kontaktflaten mellom skrue og tannhjul er laget slik at det alltid er kontakt mellom minst to tenner og skruen, jf. fig. 21 og 22. Det betyr at det vil være mulig å bruke rototilten med en manglende tann, men at det vil være vanskelig å bruke den hvis to tenner mangler. Når en tann mangler vil kreftene som overføres til ene tanna som ligger ved siden av den manglende tanna, bli større siden den ikke har en annen tann å fordele kreftene med. Det må antas at skadene på den andre tanna som brekker kommer som er resultat av overbelastning/utmattning, grunnet fraværet av den første brekte tanna.

Mekanikeren opplyste til utreder at han var leid inn av ny eier for å flytte rototilten fra den skadde gravemaskinen til en annen gravemaskin. Etter montering gikk ikke rototilten rundt, og den ble derfor demontert for å finne årsaken. Det ble avdekket at to tenner var knekt, og at én tann lå igjen inne i svingkransen. Tannen var gått i stykker og lå i to deler inne mellom tannhjulene. Mekanikeren forklarte at den første tannen måtte være fjernet tidligere fordi det var fysisk umulig at den kunne forsvinne av seg selv.

Serviceteknikeren, som hadde utført service på den aktuelle gravemaskinen siden 2013, forklarte at han i 2018 hadde blitt kontaktet av sikredes sønn for å se på rototilten da denne hadde kilt seg og ikke lenger gikk rundt. Serviceteknikeren demonterte rototilten og fant en knekt tann inne i svingkransen som han fjernet. Da serviceteknikeren avdekket den knekte tannen, skal han ha

forklart til både sikrede og hans sønn at sikrede hadde flere alternativer med tanke på reparasjon. Det beste var å kjøpe nytt drev (svingkrans) til rototiltet. Kostnad var ca. kr 35–40 000. Et annet alternativ var å snu rototiltet 180 grader og derav kjøre den bak fram slik at man unngikk belastning på den manglende tanna. Dette ville medføre at man kunne bruke rototiltet en stund til. Sikrede valgte det siste alternativet da maskinen ikke var i bruk hver dag.

I august 2021 kontaktet utreder sikrede for en samtale. Sikrede forklarte at det var sønnen som brukte gravemaskinen da den begynte å brenne, og sønnen som tok bildene som ble sendt til takstmannen i forbindelse med beregning av markedsverdi. Av referatet fra samtalen mellom utreder og sikrede fremgår følgende:

Sikrede var i kontakt med takstmannen vedrørende taksering av gravemaskinen i etterkant av brannen. Sikrede mente at den var verdt ca 650 000 kr. Han hadde i den forbindelse uttalt til takstmannen at gravemaskinen har fulgt alle servicer og at det ikke var feil og mangler ved den som han kjente til.

Sikrede forklarte at rototiltet fungerte som den skulle før brannen, og at han ikke ante hvorfor den ikke fungerte etterpå. Da sikrede ble gjort kjent med at det manglet to tenner, skal sikrede ha sagt at han ikke hadde kjennskap til denne skaden. Han hadde heller ingen kjennskap til at den første tannen hadde knekt og forklarte at rototiltet hadde virket så lenge han hadde vært eier av den.

Da sikrede ble gjort kjent med at det var bestilt service i 2018 (mens han eide gravemaskinen) fordi den hadde kilt seg og ikke gikk rundt, mente sikrede "at det da var snakk om en messingtann".

Sikrede ble gjort kjent med faktura fra servicen i 2018 hvor det fremgikk følgende:

Feilsøking av rotortilt, tatt ut snekkeskruen. Feilen i rotortilt var ei knekt tann, tatt den ut og montert i sammen igjen.

Sikrede husket ikke noe av dette.

Sikrede ble konfrontert med at serviceteknikeren hadde informert ham om hva som var blitt gjort, samt at sikrede hadde betalt fakturaen. Sikrede gjentok at han ikke husket dette. Han forklarte at han hadde informert takstmannen om at gravemaskinen var uten feil og mangler fordi han mente at den var det, og han husket ikke at rototiltet var skadet. Sikrede poengterte at rototiltet uansett fungerte med brukket tann, og at markedsverdien derfor uansett var den samme uavhengig av om han hadde opplyst om den første tannen. Rototiltet var ikke defekt da den fungerte som den skulle etter at den ble utbedret da den første tannen brakk.

Sist i referatet fremgikk det at sikrede hadde fått referatet til gjennomlesing, og at han hadde godkjent dette.

Etter at utreder snakket med sikrede, uttalte takstmannen seg vedrørende markedsverdien:

En defekt rotortilt har stor betydning for verdi på gravemaskinen.

Ny rotortilt av dette merke koster i dag ca.180000,-

Verdi på en brukt rotortilt fra 2011 i denne størrelse ligger i dag på ca.60000,-

Hvis jeg visste om skader i rotortilt i forbindelse med verdivurderingen hadde disse naturligvis blitt trukket fra summen på 580000,-

Markedspris ville jeg da satt til 520000,-

Selskapet tilskrev sikrede 12.10.21 og fremmet krav om tilbakebetaling av utbetalt erstatning (med fradrag for verdi av vraket kr 10 000). Selskapet sa også opp alle sikredes forsikringer. Selskapet

begrunnet regresskravet med at det ikke festet lit til sikredes forklaring om at han ikke husket skaden på rototiltten i 2018 da han opplyste om gravemaskinens tilstand til selskapets takstmann.

Sikrede var uenig i at han bevisst hadde gitt uriktige opplysninger. Han fastholdt at han ikke husket at rototiltten var blitt reparert i 2018. Han poengterte at rototiltten hadde fungert siden reparasjonen, og at dette var årsaken til at han hadde glemt reparasjonen og opplyste at gravemaskinen var uten feil og mangler. Til sitt forsvar viste sikrede til at han i 2018 reparerte maskiner som han eide for mer enn kr 400 000, og at han hadde 43 ulike bilag på dette. Det var derfor ikke lett å huske alle detaljer som var reparert gjennom flere år. Det som alltid hadde vært viktig for sikrede var at "det verkar som det skal når ein arbeider med maskina/reiskapen". Sikrede mente at den andre tannen eventuelt kunne ha brukket i forbindelse med flytting av gravemaskinen fra brannstedet.

I forbindelse med at sikrede klaget saken inn til Finansklagenemnda, innhentet han en ny uttalelse fra en servicetekniker. Her fremgikk følgende:

Når det gjelder skaden i den rototiltten på maskin så ble det tatt ut ei tann som var knekk på messingdrevet. Tiltten virker selv om den mangler ei tann der, den har fortsatt inngrep i flere tenner. Rototiltten har fungert over lengere tid etter jeg fjernet den tanna, snakker år her. Den gikk fint rundt og alt fungerte.

Har sendt over tidligere når jeg har gjort jobber på maskinen og hva som er gjort rundt vedlikehold og rep.

Kunden satt jo å gravde med rototiltten på da maskinen tok fyr, så da virket jo rototiltten før den brant.

Selskapet innhentet deretter en tilleggsuttalelse fra teknisk utreder. Av rapporten datert 14.6.22 ble det konkludert som følger:

Nye undersøkelser bekrefter funnene som vi mener ikke er forenlige med skader som følge av flytting av gravemaskinen etter brannen. Dette begrunnes med at ev. skader som følge av flytting ikke ville kunne gitt trykk- og klemskader på den måten som gjelder for dette tilfellet. Vi mener skadene på rototiltten har oppstått som følge av gjentatt bruk.

Sikrede avviser at selskapet har krav på tilbakebetaling, og at han bevisst har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret. Rototiltten fungerte både før og etter reparasjonen i 2018 slik den skulle for sikrede. Bruken av maskinen hadde alltid vært den samme. Det var både objektivt og subjektivt upåregnelig for sikrede at en bagatell på et ekstraustyr skulle omtales til takstmann, og sikrede hadde heller ikke noe bevisst forhold til dette. Sikrede hadde ikke på noen måte tenkt over eller hadde det klart for seg at den snudde tannkransen på rototiltten utgjorde et problem. Det er uvisst om feilen ville ha påvirket salgsprisen på det samlede utstyr, hadde maskinen vært solgt før brannen, herunder om feilen hadde utgjort en kjøpsrettslig mangel om maskinen var solgt uten nærmere opplysninger. At en maskinentreprenør og bonde, som gjennom et langt liv er og har vært eier av hundretalls maskiner, skal huske historikk for det som er en fullstendig bagatell (en brukket tann i en tannkrans til en verdi av kr 40 000) er å legge aktsomhetskravet for sikredes opplysningsplikt på et nivå som savner sidestykke.

Subsidiært må sikredes krav på erstatning kun reduseres med ca. kr 40 000, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, som gir anvisning på delvis dekning der det er lite klanderverdig opplysningssvikt og der opplysning bare gjelder en mindre del av oppgjøret.

Selskapet krever tilbakebetaling av sikrede og anfører at han bevisst ga ufullstendige opplysninger under skadeoppgjøret i 2018. Selskapet fester ikke lit til at sikrede ikke husker at det i 2018 ble avdekket at en tann var knekt i rototiltten, og at denne ble fjernet. Selskapet mener sikrede bevisst ga uriktige eller ufullstendige opplysninger om gravemaskinens verdi til takstmannen, og at han forsto eller burde forstå at dette kunne gi ham en erstatning han ikke hadde krav på. Det er uten

avgjørende betydning for dets vurdering hvorvidt sikrede var kjent med at tann nummer to var brukket/når denne brakk.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan kreve tilbakebetalt erstatning for brannskadet gravemaskin pga. uredelige brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, samt si opp hans forsikringer, jf. fal § 8-1 femte ledd.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvoretter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Nemnda forstår saken slik at rototiltten i 2018 kilte seg og ikke lenger gikk rundt fordi det var en knekt tann inne i svingkransen. Denne ble fjernet av reparatøren, som har forklart at rototiltten kunne repareres enten ved å kjøpe nytt drev (svingkrans) til den med kostnad ca. kr 35–40 000, eller ved å snu rototiltten 180 grader og kjøre den bak fram slik at man unngikk belastning på den manglende tanna. Da kunne man bruke rototiltten en stund til. Sikrede valgte det siste alternativet fordi maskinen ikke var i bruk hver dag. Det er imidlertid uklart for nemnda hvilken betydning sikredes valg hadde for gravemaskinens funksjon, og også hvor meget han husket av disse problemene under skadeoppgjøret i 2020. Disse spørsmålene bør avklares ved muntlige forklaringer i en hovedforhandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).